

I.I.E.S

پیش‌بینی میان‌مدت و بلندمدت تولید نفت خام عربستان سعودی

دیدگاهها و تحلیل‌ها

شماره ۱۸

تالیف: حسین یادگاری

تهران - خیابان ولیعصر - روبروی پارک ملت -

خیابان سایه - پلاک ۶۵

تلفن: ۲۷۶۴۴۳۲۹ صندوق پستی: ۴۷۵۷-۱۹۳۹۵

آدرس اینترنتی:

energydiplomacy.iies.ac.ir

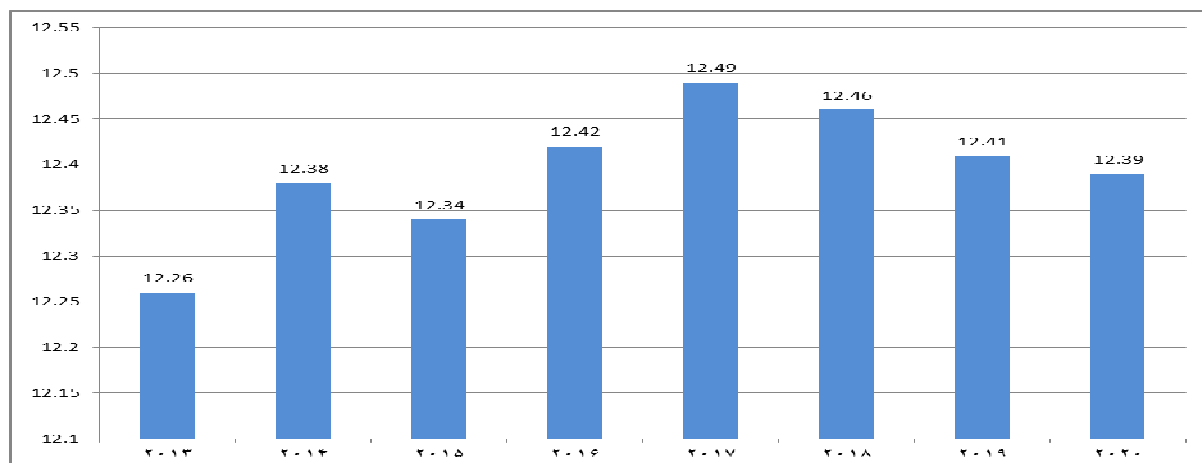
پیش‌بینی میان‌مدت تولید نفت خام

موسسات مختلف برآوردهای گوناگونی را از چشم‌انداز تولید عربستان سعودی دارند. با این حال به دلیل وجود ذخایر عظیم نفتی این کشور، تمام موسسات پیش‌بینی می‌کنند که عربستان در سال‌های آتی از بزرگترین و کلیدی‌ترین بازیگر بازار نفت خواهد بود. مقایسه برآوردهای آژانس بین‌المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی آمریکا از تولید عربستان نشان می‌دهد که خوش‌بینی‌ها نسبت به تولید آینده این کشور کمتر شده و درحالی‌که در حدود ۱۴ سال قبل پیش‌بینی می‌شد که این کشور بتواند به سطح تولید ۲۰ میلیون بشکه در روز برسد اینک در این برآوردها تجدید نظر اساسی صورت گرفته است.

در سال ۲۰۱۴ متوسط تولید نفت خام عربستان سعودی ۹/۵۲۸ میلیون بشکه در روز بوده که نسبت به سال ۲۰۱۳ در حدود ۱۳۴ هزار بشکه در روز افزایش داشته است. بررسی روند تاریخی تولید نفت در عربستان نوسانات زیادی را نشان می‌دهد. تولید نفت از سال ۱۹۳۸ با ۱۴۰۰ بشکه در روز آغاز و تا سال ۱۹۷۰ با یک روند صعودی به ۳/۸ میلیون بشکه در روز رسید. بیشترین رشد تولید عربستان در دهه ۱۹۷۰ اتفاق افتاد و از ۳/۸ در سال ۱۹۷۰ به ۹/۹ میلیون بشکه در روز در سال ۱۹۸۰ رسید و طی این دهه توانست بیش از ۶/۱ میلیون بشکه به تولید خود اضافه کند. گزارش چشم‌انداز سال ۲۰۱۵ آژانس بین‌المللی انرژی، حداکثر ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی طی سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰ را در حدود ۱۲/۴ میلیون بشکه در روز برآورد نموده است.

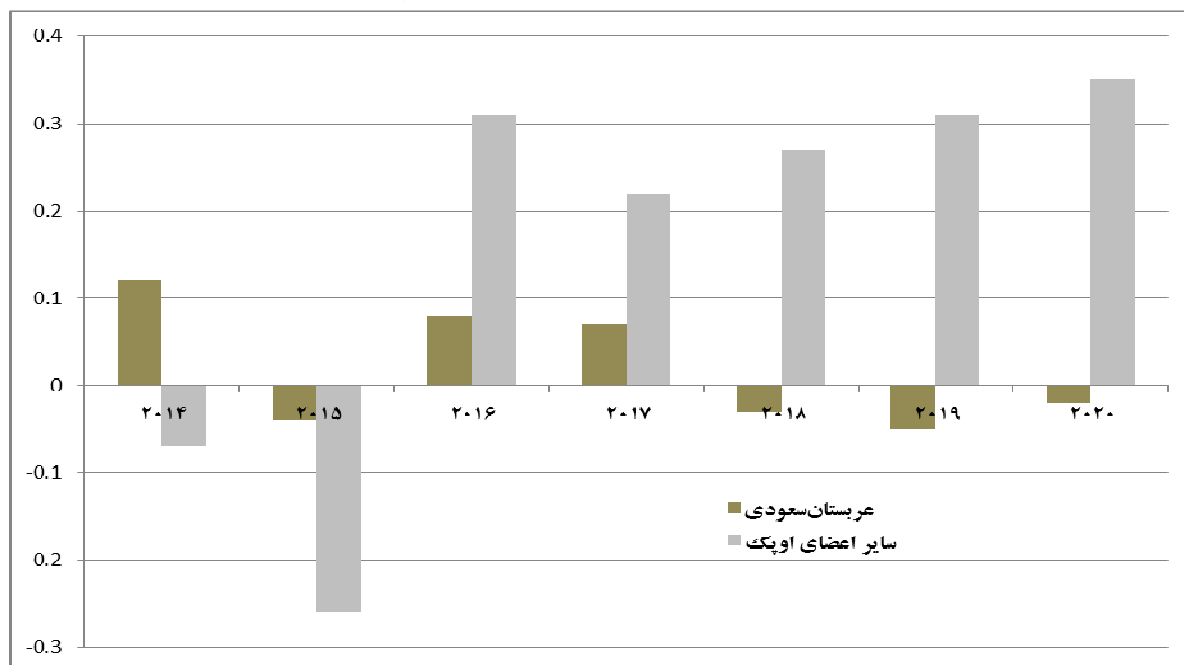
پیش‌بینی میان‌مدت ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی در نمودار شماره (۱) ارائه شده است. همانطور که مشخص است ظرفیت تولید نفت خام در سال ۲۰۱۵ کاهش یافته ولی طی سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۷ افزایشی در حدود ۱۵۰ هزار بشکه در روز خواهد داشت و مجدداً تا سال ۲۰۲۰ روند نزولی در پیش خواهد گرفت و به ۱۲/۳۹ میلیون بشکه در روز خواهد رسید. روند تغییر ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی در مقابل سایر اعضای اوپک در نمودار شماره (۲) ارائه شده است. مشاهده می‌شود که این ظرفیت از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ روند نزولی پیدا خواهد کرد درحالی‌که ظرفیت تولید سایر اعضای اوپک روندی فزاینده خواهد داشت. بخش عمده افزایش ظرفیت تولید اوپک به ترتیب متعلق به کشورهای عراق، امارات، الجزایر، لیبی و کویت خواهد بود.

نمودار ۱. ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی ۲۰۲۰-۲۰۱۳، (میلیون بشکه در روز)

منبع: WEO-IEA 2014, 2015

نمودار ۲. تغییر ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی در مقابل سایر اعضای اوپک، (میلیون بشکه در روز)

منبع: WEO-IEA 2014, 2015

با توجه به وضعیت میداین اصلی نفتی عربستان^۱، در حال حاضر تولید نفت در عربستان با مشکلات متعددی مواجه می‌باشد تولید بدون وقفه از منابع بالغ شده، نفوذ آب، افت فشار مخازن، افزایش تولید آب همراه نفت از جمله این مشکلات می‌باشند. ضمن اینکه مصرف داخلی هم در حال افزایش است و نفت کمتری برای صادرات باقی می‌ماند. حدود ۹۰ درصد تولید نفت خام عربستان از ۴ میدان قوار، صفانیه، هانیفا و خافی، تولید می‌شود که از عمر بهره‌برداری از آنها بیش از ۵۰ سال می‌گذرد و با افت شدید تولید و با مشکل افزایش تولید

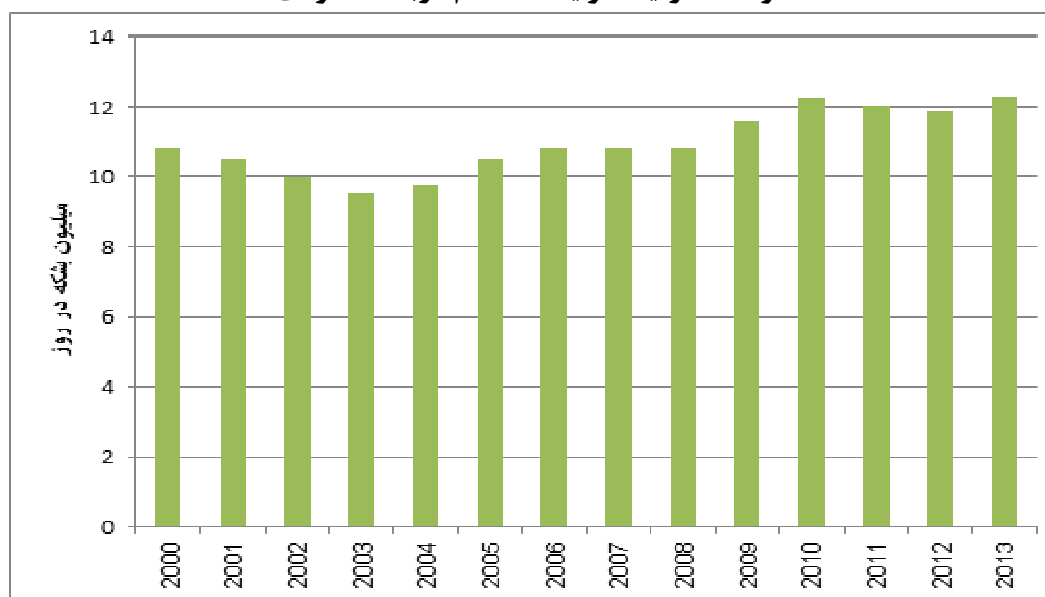
^۱ - کتاب ذخایر و چشم‌انداز تولید نفت در عربستان سعودی؛ انتشارات موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی.

آب مواجه هستند. در حال حاضر برای تولید هر بشکه نفت خام در عربستان برای حفظ فشار مخزن بین ۱/۵ تا ۲ بشکه آب تزریق می‌گردد.

۲. پیش‌بینی بلندمدت تولید نفت خام

در سال ۲۰۱۳ ظرفیت تولید نفت عربستان سعودی ۱۲/۲۶ میلیون بشکه در روز اعلام شده که نسبت به سال ۲۰۱۲ به مقدار ۳۹۰ هزار بشکه در روز افزایش یافته است. متوسط ظرفیت تولید پایدار (قابل تداوم) برآورد شده از سوی آژانس بین‌المللی انرژی برای این کشور طی سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۳، حدود ۱۰/۹۶ میلیون بشکه در روز بوده است. نمودار شماره (۳).

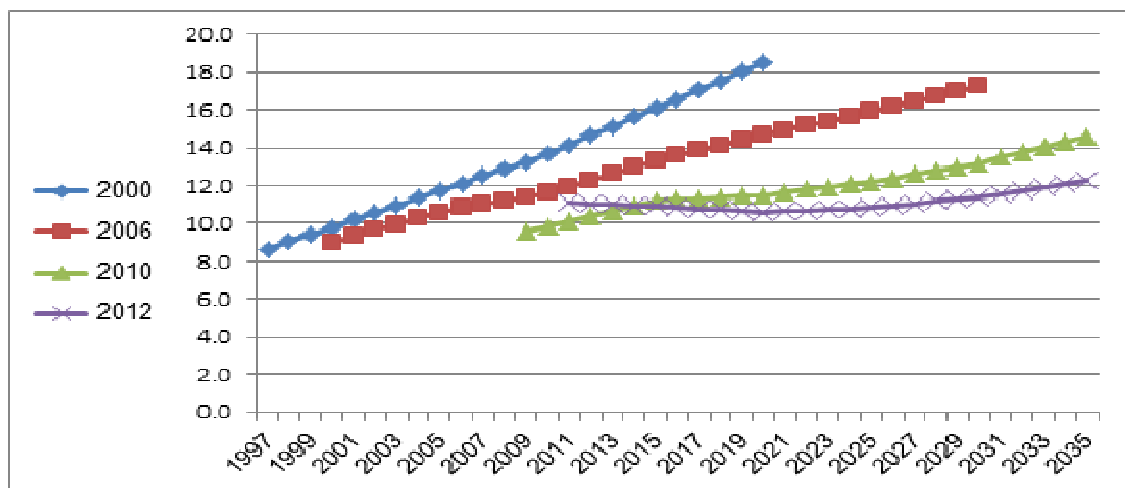
نمودار ۳. ظرفیت تولید نفت خام عربستان سعودی

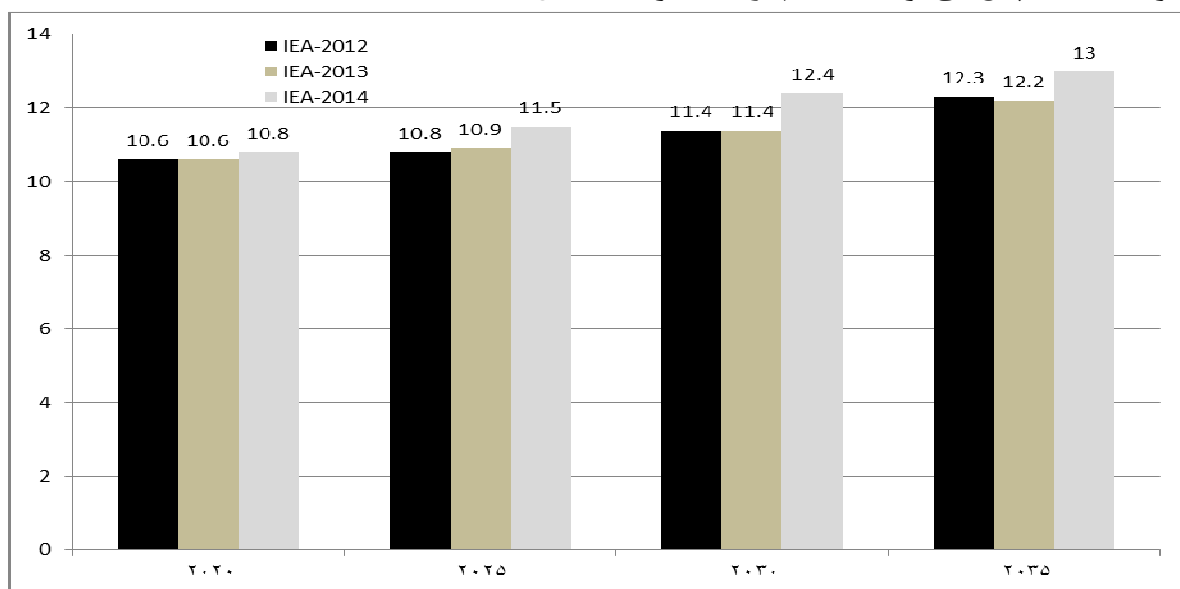
منبع: IEA

همانطور که در نمودارهای شماره (۴) و (۵) مشخص است خوشبینی نسبت به تولید عربستان کمتر شده است و در حالیکه آژانس در سال ۲۰۰۰ پیش‌بینی می‌کرد تولید این کشور به ۱۹ میلیون بشکه در روز برسد اما در پیش‌بینی سال‌های ۲۰۱۲، ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ حداکثر تولید عربستان سعودی را در افق ۲۰۳۵ به ترتیب در سطح ۱۲/۳، ۱۲/۲ و ۱۳ میلیون بشکه در روز برآورد کرده که تقریباً معادل ظرفیت فعلی تولید ادعا شده توسط این کشور است. البته بر اساس چشم‌انداز سال ۲۰۱۴ آژانس، تولید عربستان در سال ۲۰۴۰ به ۱۳/۴ میلیون بشکه در روز خواهد رسید.

نمودار ۴. تولید نفت خام عربستان در پیش‌بینی سال‌های مختلف آژانس بین‌المللی انرژی، (میلیون بشکه در روز)

نمودار ۵. مقایسه پیش‌بینی تولید نفت خام عربستان سعودی در سال‌های ۲۰۱۲، ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ (میلیون بشکه در روز)

منبع: WEO-IEA 2012, 2013, 2014

عربستان سعودی برای افزایش ظرفیت تولید و جبران افت تولید حوزه‌های نفتی خود برنامه‌هایی را در دست اجرا دارد. بر اساس اعلام شرکت آرامکو تا سال ۲۰۱۶ در حدود ۲۵۰ هزار بشکه در روز به ظرفیت تولید میدان نفتی شیبه اضافه خواهد شد و به ظرفیت تولید میدان نفتی خورایس نیز تا اوایل سال ۲۰۱۷ در حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز افزوده خواهد شد. همچنین این کشور ادعا کرده که در صورت نیاز سه میدان نفتی "زولوف"، "بری" و "صفانیه" به ترتیب توانایی افزایش تولید ۹۰۰، ۳۰۰ و ۷۰۰ هزار بشکه در روز را خواهند داشت و در مجموع این سه میدان ۱/۹ میلیون بشکه در روز توان تولید عربستان را افزایش خواهند داد. این ظرفیت جدید کاهش تولید نفت خام میدان نفتی قوار و افت طبیعی تولید میادین قدیمی عربستان را جبران خواهد کرد.

علاوه بر این عربستان برای حفظ ظرفیت تولید ۱۲/۴ میلیون بشکه در روز تا سال ۲۰۲۰، نیازمند توسعه میادین جدید نفت خام است تا بتواند افت تولید میادین فعلی را جبران نماید. میزان افت تولید و نرخ تخلیه میادین نفتی عربستان بسیار بالا برآورد می‌شود، لذا این کشور برای حفظ سطح تولید فعلی در سال‌های آتی، نیازمند کشف و

توسعه میادین جدید است. همچنین مطالعات انجام شده حکایت از آن دارد که به کارگیری روش‌های ثالثیه^۲ ازدیاد برداشت به ندرت منجر به افزایش تولید از میادین عربستان می‌شود. بنابراین مقوله توسعه میادین جدید در کنار نگاه داشت توان تولید میادین موجود از راهبردهای اساسی عربستان برای باقی ماندن در جایگاه رهبری بازار نفت خام جهان است.

منابع و مأخذ:

- World Energy Outlook, IEA 2012 –
- World Energy Outlook, IEA 2013 –
- World Energy Outlook, IEA 2014 –
- Medium-Term Oil Market Report 2014 –
- Medium-Term Oil Market Report 2015 –
- کتاب "ذخایر و چشم‌انداز تولید نفت در عربستان سعودی"، یادگاری، حسین و یوسفی، مهدی، انتشارات موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، ۱۳۹۳.